

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, napačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Ljudski shod v Mozirju.

Narodna zavednost, probujenost in ponos vidno narašča povsodi na slovenskem Štajarskem. To spričuje poleg marsikaterih drugih pojavov tudi srečni začetek ljudskih shodov, to pa v narodnem trgu Mozirskem. Slavni trg v prekrasno zeleni dolini ob šumljajoči Savinji bil je praznično opravljen. S čednih hiš plapolale so brezštevne in krasne trobojnice, živahna strelba je pozdravljala dohajajoče goste. Prostori gostilne gosp. Al. Goričarja niso mogli vsprejeti vsega naroda, mnogo je moralo ljudij zunaj stati. Vse je pazno poslušalo navdušene govore 6 govornikov. Govorili so ti-le gospodje: Miha Vošnjak o razmerah na Celjski gimnaziji, Drag. Hribar o potrebi slovenskih paralel na isti gimnaziji, dr. Hrašovec o dvojezičnih javnih napisih, dr. Gregorec o davčnih predlogah, Fr. Praprotnik o kmetijstvu in dr. Jož. Sernec o potrebi sirarske zadruga v Gornjegrajskem okraju. Predsedoval je župan g. Fr. Goričar, vlado je zastopal c. kr. komisar J. Zoff. Vsprejele so se naslednje resolucije enoglasno in med burnim odobravanjem:

1. C. kr. gimnazija v Celju je državni učni zavod, ki mora zastran podučevanja urejen biti primerno potrebam prebivalstva, v ogromnem številu slovenskega, saj sta 2 tretjini dijakov zmiraj slovenski. Vkljub temu je nemščina vseskozi podučevalni jezik in so radi tega slovenski otroci prisiljeni v pripravljalni kurz zahajati, stariši pa za njimi eno leto dalje plačevati. Pričakujemo torej od visoke c. kr. vlade, da očitno krivico še letos popravi s tem, da ukaže vpeljati slovenske paralele, to tem bolj, ker je to državni zbor že davno sklenil, vlada po ministru Gauču obečala storiti brž, ko se slovenske paralele na c. kr. gimnaziji v Mariboru dobro obnesejo, kar se je s sijajnim uspehom že zgodilo. Svojega velespoštovanega gosp. državnega poslanca prosimo, naj ves svoj upliv porabi, da se obečane paralele še letos uvedejo, in ako bi slov. paralele vkljub temu ostale zabranjene, naj ali iz Hohenwartovega kluba izstopi, ali pa svoj mandat položi. Fr. Praprotnik.

2. Na ljudskem shodu zbrano slovensko ljudstvo smatra kot zelo skromno, pa popolnem zakonito zahtevo, naj se pri vseh državnih uradih v deželah, kjer stanujejo Slovenci in Hrvati, takoj uvedejo samo dvojezični napisi, pečati in oklici. Sedanje razmere žalijo pravni čut slovenskega in hrvatskega ljudstva, zlasti ker so ta zahteva lahko izvrši in je izgovor gledé stroškov nedostojen države, kedar je treba odpraviti staro krivico. Zbrani Slovenci prosimo in zahtevamo od svojih poslancev, da pri vsaki priliki to zahtevo naroda slovenskega ponavljajo ter ne odnehajo, dokler se to ne doseže, slednjič da »Slovensko društvo« ovo prošnjo predloži visokej vladi pa državnemu zboru. Dr. Hrašovec.

3. Na ljudskem shodu zbrani možje smatramo nove davčne predloge o preosnovi direktnega davka za kmetско prebivalstvo pogubne, ako se neizpremenjeno vsprejmejo po vladinem načrtu, ter sodimo jih za kmetški stan koristne le takrat, če se zemljišnega davka odpiše 20% vsaj onim posestnikom, katerih čisti katastralni dohodek ne presega 400 gld. in če se v zakonu izrečno ukrene, da se ima pri odmerjanju nove osobne dohodnine v podlago jemati samo čisti sedanji katastralni dohodek, in da so vsi zemljišni posestniki, katerim čisti katastralni dohodek ne presega 300 gld. napovedanja svojih dohodkov in sploh vse nove osobne dohodnine prosti. Dr. Gregorec.

4. Ker štajarska kmetijska družba ne ustreza več opravičenim željam slovenskega naroda, zato naj delajo vsi veljavni rodoljubi na to, da se za Spodnji Štajar osnuje samostojna kmetijska družba, ki bode jednako, kakor sedanja kmetijska družba štajarska, dobivala podporo od vlade. Ako bi se pa to ne dalo izpeljati, tedaj nam ne preostane druga, nego da pristopimo h kmetijski družbi kranjski, katera v novejšem času tudi tukaj na Štajarskem kaj uspešno deluje. Fr. Praprotnik.

Petindvajsetletnica učiteljskega društva za Ptujski okraj.

V nedeljo dne 1. julija praznovalo je to šolsko društvo v prostorih »Narodnega doma« v Ptujju po programu svojo petindvajsetletnico. Z opravičenim ponosom trdimo, da je bila ta veselica gledé godbe in petja jedna med prvimi, kar se jih je kedaj priredilo v starodavnem Ptujju. To ni naše osebno mnenje, nego trditve in izrečno priznanje častitega gospoda strokovnjaka iz Maribora, ki se je kaj laskavo in pohvalno izrekel po končanem koncertu in doigranej opereti rekoč, da bi bili celó Dunajčanje na tak sijajen uspeh ponosni. Po lepej krščanski navadi: »Z Bogom začni vsako delo!« smo tudi mi pričeli slavnost z daritvijo sv. maše v minoritskeje cerkvi.

Ob pol enih imel bi biti skupni obed, ker pa se ni do določenega dne, 28. junija, oglasilo dostojno število udeležencev, in je več učiteljev organistov ob tej uri bilo zadržanih, opustil se je v zadnjem hipu skupen obed, in se je navadno kosilo pripravilo za takšne povabljenе tuje goste, ki so želeli v »Narodnem domu« kositi. Ob peti uri popoldne bilo je prostrano dvorišče »Narodnega doma« prenapolnjeno občinstva brez razlike stanü, zlasti nas je častita duhovščina v lepem številu blagovolila počastiti. Na dvorišču bil je postavljen krit oder, katerega so spretno roke dobro znane gdč. uč-

teljice iz Ptujске okolice na predvečer okusno in lepo z zelenjem ovile in s cveticami okrasile. Po prihodu osebnega vlaka iz Ormoža, ki nam je število dragih gostov pripeljal, pričel se je tričetrt na šest slavnostni koncert. Godbo priskrbel je oddelek vrlodobre ptujске mestne godbe in nekateri učitelji, pevske točke pa, moške in mešane zборе, izvajali so učitelji in učiteljice iz Ptujскеga okraja s sodelovanjem gg. Porekarja in Šabca s Huma pri Ormožu. Vse godbene in pevske dele vodil je kaj spretno g. Karl Zupančič iz Ptujске okolice, čigar neumornemu prizadevanju in energičnemu delovanju se je zahvaliti, da se je sploh ta slavnost priredila in tako nepričakovano sijajno uspela. Vsaka godbena in pevska točka sprejela se je z burnim ploskanjem, vendar najbolj ugajali so mešani zbori, ki so se morali vsled laskavega priznavanja in viharnega odobravanja vsi ponavljati. Kaj pa tudi ne! Saj ste nastopali med drugimi vrlimi pevkami uzorni sestri, učiteljici M. in A. St. Kdor poslušal te krasne, zvonke glasove, nehoté so mu jasne besede Virkove: »Lepo kot angelji, v cvetju nedolžnosti, sladko prepeva slovensko dekle«.

Pozdrav g. predsednika, slavnostni govor, kakor vse poznejše krasne in vduševljene napitnice izražale in povdarjale so jedino pravo in zdravo postopanje pri vzgojevanju in podučevanju slovenske mladine: prijateljsko, složno in skupno delovanje častite duhovščine in učiteljstva. Slovensko mladež versko-nravno vzgojevati na podlagi materinega jezika, je in bode končni namen obeh stanov.

Najsijajnejši del vse slavnosti pa je bila brez dvoma izborna predstava izvirne operete »Tičnik«. Vse predstavljanje je bilo tako živahno, naravno in neprisiljeno, vse petje tako milo-krasno, da je bilo občinstvo zares vzradoščeno in očarano. Resnično smo bili v zadregi, kateri izmed ljubkih igralk Ljuboslavi ali Zorinki, bi priznali prednost in podarili zasluženi venec — zatorej smo ga poklonili obema. Gospod Poljanec izkazal se je kot izbornega igralca, ki umé poslušalce s svojim simpatičnim baritonom v hipu pridobiti, šegavi Zelenkovič pa je občinstvo, kakor smo pričakovali, s svojim tenorjem in zdravim humorjem zabaval po stari že znani navadi.

Zares, to je bil časten, slaven dan za učiteljstvo Ptujskega okraja. Prizrčna hvala vsem sodelovalcem in sodelovalkam!

Cerkvene zadeve.

† Nadučitelj Karol Udl.

„Kje je pevec zdaj vesel,
Ki nam je prepeval?“

Te pesnikove besede vsiljujejo se mi vsikdar v spomin, spomnivšemu se ranjkega gosp. Karola Udl, bivšega zaslužnega jareninskega nadučitelja v pokoju. Mnóžica hvaležnih src, koja so srkala svoje dušno krepilo iz pokojnikove neumorne delavnosti zre pobita v preteklost, k svojemu nepozabljivemu dobrotniku.

Pokojnik se je rodil l. 1817. in je z malim izimkom služboval kot učitelj v Jarenini, v svojem rojstvenem kraju, kjer je vse svoje duševne in telesne moči posvetil svojim »farnim« rojakom. Obsirno opisati njegovih stanovskih zaslug bilo bi pač nepotrebno, vsaj itak vsak, kdor pozna ime »Udl«, vidi tudi vanj vpleten zaslužni venec. Bodi le še rečeno, da je veljal ranjki kot »vzgleadni učitelj«, da je bil čvrsta in prava korenika svojega stanu, mož, ki je vsikdar znal uspešno braniti učiteljsko čast. Vsled svojega vestnega delovanja na vzgojeslovnem polju bil je od višjih šolskih oblastij

večkrat s pohvalnicami odlikovan in celo visoko c. kr. namestništvo v Gradcu izreklo je blagemu trpinu gledé njegove požrtvovalne delavnosti svoje častno priznanje. On je bil tudi eden tistih mož, ki so se ognili potujčevalnim valovom s tem, da so oživili učiteljsko društvo mariborskega okraja, kojemu je nekoliko let pokojnik sam načeloval; bil je svoje čase ud okrajnega šolskega sveta mariborskega.

Občudovanja vredno marljivost in tudi sposobnost kazal je umrlí gledé godbe in petja, kar je z brezmejno vstrajnostjo in veliko požrtvovalnostjo večinoma le za čast božjo gojil; za to je bil vnet in navdušen — kakor nalašč za to ustvarjen. Kdor je imel priložnost poslušati v jareninski cerkvi mile harmonične glasove, ta le bo znal reči, koliko je blagi pokojnik storil v povzdigo cerkvenega petja. Veliko število jareninskih mladeničev in deklic izurilo se je pri njem brezplačno deloma v godbi, deloma v petju, kar je bolj ali manj uplivalo tudi na sosedne župnije. V resnici si je umrlí pevec izbral kot geslo Hašnikove vrstice:

„Sem pevec in peti
Je vse mi na sveti,
Saj dani so glasi,
Da pojem si včasí —
Zakaj bi ne pel?“

katere so prečastiti gospod dekan ovili v ganljive besede, s kojimi so na dan pogreba, 17. majnika, naslikali pokojnikovo življenje.

Da je pa nepozabljivi pevec užival veliko naklonjenost, spoštljivost in hvaležnost, dokazano je bilo tudi na dan, ko se je njegovo truplo v krilo »črne matere zemlje« položilo. Komaj je jutranje solnce pozdravilo prijazne griče Slovenskih goríc, že so prihajali žalujoči hvaležniki od blizu in daleč, ter se zbirali z rosnim očesom krog mrtvaskega odra svojega ljubljene učitelja, da bi mu skazali zadnjo čast, in ob 8. uri štela je že množica čez 2000 žalujočih src. Sprévoda se je udeležilo pet č. gosp. duhovnikov in 24 gospodov učiteljev. Z nekim posebnim zadoščanjem zrla je množica na gospoda c. kr. okrajna šolska nadzornika v uradniški uniformi, ki sta s svojo navzočnostjo povišala žalostno slavnost. Preč. gospod dekan, ki kot dober dušni zdravnik vsaki rani človeškega življenja znajo najti sposobno zdravilo, so tudi pri tej priložnosti izrazili svojo blagodušnost; stopili so na prižnico, kjer so se — kakor že omenjeno — spomnili pokojnika s tako jedernatimi besedami, da so bili vsi poslušalci globoko ganjeni. Na mirodvoru svirala je godba žalostne glasove. Med tem ko so gosp. učitelji peli dve nagrobnici, stopala je nežna šolska mladina v vrsti mimo groba, metajoč vanj šopke, ter je končno zapela:

Le počivajte breztrudno
Nam v tihotnem grobu tu,
V blagor nam je roka Vaša
Vedno bila brez mirá.

Bili ste učitelj mili,
Polni dušne zlahtnosti,
Zlate nauke v srcu lili,
V čednosti nas vadili.

Toda zdaj nam truplo Vaše
V črni zemlji tu leži,
Duša Vaša za plačilo
Se v nebesih veseli.

In gotovo se je pri tem vsakega polastila ta-le misel: Da, živel je, pa ne zastoj, živel je za blaginjo človeštva, in: »Gospod ne pozabi, — Plačilo deli«.

J. Č.

Gospodarske stvari.

Prva desetletnica »Hranilnega in posojilnega društva v Ptuj«.

Meseca prosinca t. l. minolo je deset let, da se je osnovala v Ptujju posojilnica. Celó na tihem osnovala